

سرمایه داری

تألیف:

جفری اینگام

ترجمه:

دکتر سیداسان خاندوزی

عضو هیئت علمی دانشگاه ملامه طباطبائی

علیرضا اشرفی احمدآبادی

با مقدمه

دکتر مسعود درخشان

استاد تمام علوم اقتصادی و چهره ماندگار دانشگاه امام صادق علیه السلام

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: سرمایه‌داری

مؤلف: جفری اینگام

مترجمان: دکتر سیداحسان خاندوزی و علیرضا اشرفی احمداًباد

مقدمه‌نویس: دکتر مسعود درخشان

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه‌السلام

ویراستار ادبی: علیرضا اله‌دادی

صفحه‌آرا: رضا عبداللّهی بجندی

برآح جلد: محمد روشنی

نمایه‌ر و ناشر: نسخه‌پرداز و چاپ: رضا دیا

چاپ و صحافی: چاپ سپیدان تهران

پایان: ۱۳۹۸

قیمت: ۱۷۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۷۰۴-۳

فروشگاه مرکزی: تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان فخررازی و خیابان دانشگاه، مجتمع پارسا، همکف، واحد ۳۰۲
تلفن: ۷۳۳۱۲

فروشگاه کتاب صادق: تهران: بزرگراه شهید چمران، مدیریت، ضلع شمالی دانشگاه

صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵ • کد پستی: ۱۴۶۵۹۴۳۶۸۱ • تلفن: ۸۸۳۷۰۱۴۲

فروشگاه اینترنتی: E-mail: pub@nsd.ac.ir • www.ketabesadiqi.ir

سرشناسه: اینگام، جفری

عنوان و نام پدیدآور: سرمایه‌داری / تألیف جفری اینگام؛ ترجمه سیداحسان خاندوزی و علیرضا اشرفی احمداًباد؛ با مقدمه مسعود درخشان.

اشرفی احمداًباد؛ با مقدمه مسعود درخشان.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۳۳۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۷۹۴-۳

موضوع: سرمایه‌داری

شناسه افزوده: خاندوزی، سیداحسان، ۱۳۵۹- مترجم

شناسه افزوده: اشرفی احمداًباد، علیرضا، ۱۳۶۸- مترجم

شناسه افزوده: درخشان، مسعود، مقدمه‌نویس، ۱۳۲۸- مقدمه‌نویس

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۱۱۹۸۲

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

پیش در آمد مترجمان	۹
مقدمه دکتر مسعود درخشان: سرمایه، سرمایه دار و سرمایه داری: تأملی بر مفاهیم و ابهامات	۱۱
مقدمه نویسنده	۵۹
بخش اول. نظریه های سرمایه داری	۶۳
فصل اول. اسمیت، مارکس و بورژوازی	۶۵
آدام اسمیت (۱۷۹۰-۱۷۲۳): بارز به شاخه دست نامرئی هماهنگ کننده	۶۵
نهاده های تولید	۶۶
تقسیم کار و مبادله بازاری	۶۷
تجارت، سیاست و دولت	۶۸
ارزش و توزیع	۶۹
میراث اسمیت	۷۰
کارل مارکس (۱۸۸۳-۱۸۱۸): استثمار و تناقض سرنوشت ساز تولید سرمایه داری	۷۱
ارزش مصرف و ارزش مبادله	۷۳
کارگر و نیروی کار	۷۳
نیروها و روابط تولیدی و تعارضات آنها	۷۴
آیا کتاب سرمایه مارکس به امروز ارتباطی دارد؟	۷۸
ماکس وبر (۱۹۲۰-۱۸۶۴) و ویژه بودن سرمایه داری به لحاظ تاریخی: عقلانیت، حساب گری و سلطه	۸۰
گونه آرمانی سرمایه داری مدرن	۸۱
توسعه سرمایه داری در غرب	۸۵
نتیجه گیری	۸۸

۹۱	فصل دوم. شومپتر و کینز.....
۹۱	ژوزف شومپتر (۱۸۸۳-۱۹۵۰): بازارهای پول به مثابه مرکز فرماندهی سرمایه‌داری.....
۹۲	سودها و نقش کارآفرینان سرمایه‌دار.....
۹۳	سرمایه‌داری و پول اعتباری.....
۹۷	جان مینارد کینز (۱۸۸۳-۱۹۴۶): طرحی که سرمایه‌داری بهتر کار کند.....
۹۹	تأمین مالی و بازار سرمایه.....
۱۰۰	بازار کار و تقاضای مؤثر.....
۱۰۱	مدیریت تقاضای مؤثر.....
۱۰۳	نتیجه‌گیری.....
۱۰۵	فصل سوم. ارکان پایه در نظام سرمایه‌داری.....
۱۰۶	نظام پولی و پول اعتباری - بانکی.....
۱۰۶	مبادله بازاری.....
۱۰۸	تولید کالا توسط بنگاه‌های خصوصی.....
۱۱۰	حکومت.....
۱۱۲	فرهنگ و سرمایه‌داری.....
۱۱۵	بخش دوم. نهادهای نظام سرمایه‌داری.....
۱۱۷	فصل چهارم. پول.....
۱۱۸	پول چیست؟.....
۱۲۱	پول اعتباری سرمایه‌داری.....
۱۲۵	بازار پول و خلق پول اعتباری.....
۱۳۰	اختلال پولی در سرمایه‌داری.....
۱۳۱	تورم.....
۱۳۶	تورم منفی.....
۱۳۹	نتیجه‌گیری.....
۱۴۱	فصل پنجم. مبادله بازاری.....
۱۴۳	بازار رقابتی.....
۱۴۸	رقابت انحصاری و مصرف انبوه.....
۱۵۳	تعارض و تناقضات.....

نتیجه‌گیری.....	۱۶۲
فصل ششم. بنگاه.....	۱۶۵
نظریه‌های موجود از بنگاه سرمایه‌داری.....	۱۶۷
تاریخچه‌ای کوتاه از پیدایش و رشد بنگاه سرمایه‌داری.....	۱۷۱
نزاع بر سر مازاد ناشی از بنگاه.....	۱۷۷
نزاع بر سر کنترل «فرایند کار».....	۱۷۸
حاکمیت شرکتی و رقابت میان مالکیت و مدیریت.....	۱۸۰
انتقام صاحبان منفعت.....	۱۸۲
مالکیت بر سرمایه و کشمکش سیاسی.....	۱۸۵
نتیجه‌گیری.....	۱۸۷
فصل هفتم. بازارهای سرمایه و مالی.....	۱۸۹
بازارهای سهام و اندوخته‌های شرکتی بانک‌های سرمایه‌گذاری.....	۱۹۴
بنگاه به مثابه یک کالا: سهام و تسک.....	۱۹۹
مدیریت ریسک مالی و سودآوری.....	۲۰۳
رسوایی شرکت انرون.....	۲۰۹
نتیجه‌گیری.....	۲۱۱
فصل هشتم. دولت.....	۲۱۵
دو منطق برای قدرت.....	۲۱۵
صلح اجتماعی: اجبار و مشروعیت.....	۲۲۱
روابط اجتماعی سرمایه‌داری و دموکراسی لیبرال.....	۲۲۴
دولت در اقتصاد.....	۲۲۸
دولت، سرمایه انسانی و رفاه.....	۲۳۰
مدیریت اقتصاد: تثبیت ضدچرخه‌ای، بحران مالی.....	۲۳۳
نتیجه‌گیری.....	۲۳۷
فصل نهم. نتیجه‌گیری.....	۲۴۱
جهانی‌سازی.....	۲۴۱
گوناگونی و تنوع سرمایه‌داری.....	۲۴۹
آیا سرمایه‌داری دوام خواهد آورد؟.....	۲۵۷

پیش‌درآمد مترجمان

سرمایه‌داری به شک نظام پایان تاریخ نیست، اما برجسته‌ترین و کامروا ترین سیستم اداره حیات جمعی است که بشر در سده‌های اخیر شاهد آن بوده و البته ظلم‌ها، تخریب‌ها و فسادهای آن نیز در همین قواره پی‌ریخته است. نظام سرمایه‌داری پوست‌اندازی کرده در نیمه قرن بیستم، امروز رقیب کمونیستی در پس دروازه‌های اسلام و رقیب اسلامی او نیز هنوز در نوزادی است، اما در دهه‌های اخیر، سرمایه‌داری نیز دیگر محتوای گنگانه خود را از دست داده است. الگوی اقتصادهای شرق آسیا، الگوی کشورهای اسکاندیناوی، آلمان و فرانسوی، الگوی آمریکای شمالی و انگلیسی و مدل اقتصادهای کوچک و باز (از سنه این تا امارات) به‌ظاهر چنان از هم متفاوت‌اند که ناظر بیرونی تنها تشابه آنها را غیر کمونیستی بودن می‌بیند و بس. این کتاب پاسخی است به این پرسش که در ورای کثرت ظاهری، چه معنای وحدت حشی بین این اقتصادها وجود دارد؟ چرا می‌توان همه این اقتصادها را گونه‌هایی از سرمایه‌داری دانست و نه نظام‌هایی با جنس اساساً متفاوت؟

از منظری دیگر، تعمیق شناخت ایرانیان از سرمایه‌داری حائز اهمیت ویژه است زیرا برای ما که با درک شهودی ضعف ارزش‌های سرمایه‌داری، در پی افکندن «یانه‌ها» هستیم، فهم سیستم کنونی و ارکان آن یکی از واجبات است. با تأسف باید گفت شناخت سطحی و سطحی‌وار رجب شده که در دل تجربه اقتصادی پس از انقلاب اسلامی، هر چه به امروز نزدیک شد، کمتر به اقتضانات سرمایه‌داری (آن هم از بی‌انضباط‌ترین و خشن‌ترین گونه‌هایش) تن داده‌ایم!

مشکل فقط سیاست‌گذاران نیستند: علی‌رغم گذشت هشتاد سال از نخستین نقدهای سرمایه‌داری که توسط تنورسین‌های حزب توده وارد ایران شد و بعدها توسط عالمان اسلامی و روشنفکران چپ‌گرا بر حجم آن ادبیات افزوده شد، همچنان باید گفت فهم نظریه‌پردازان امروز ما از سرمایه‌داری، نیازمند عمق بخشیدن است. آیا سرمایه‌داری نظام مالکیت خصوصی بر ابزار تولید است یا شیوه تولیدی که موجب سلطه سرمایه‌دار بر ارزش اضافه می‌شود یا سازوکار نامتمرکزی به نام بازار در تخصیص منابع یا یک رابطه اجتماعی حول سودطلبی بی‌پایان فرادستان است یا همه اینها و یا هیچ کدام؟ بدون شناخت عمیق، نمی‌دانیم از چه می‌گریزیم، نمی‌دانیم با چه می‌ستیزیم،

فقط پس از بروز هر بحران در سرمایه‌داری (چه بحران مالی، رفاهی و عدالت، چه بحران هویت و مشروعیت و چه انواع دیگر) از مرگ عن‌قرب سرمایه‌داری داد سخن می‌گوییم و بس. این سطح از فهم، برای سازندگان تمدن آینده کفایت نمی‌کند.

کتاب حاضر که توسط جناب اینگام پژوهش‌گر پیر اقتصاد سیاسی و جامعه‌شناسی در دانشگاه کمبریج به نگارش درآمده، با تمرکز بر رکن‌های یک نظم سرمایه‌مدار، تلاش کرده است که با تلاقی آموزه‌های علوم اجتماعی، توصیفی ریشه‌ای از این نظام ارائه دهد و البته توصیفات او در بخش دوم کتاب تخصصی‌تر و مناسب خوانندگان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری است. او نقش نهادهای خالق پول اعتباری و تئیدگی آنها با سازوکار تخریب خلاق شوپیتر را برجسته می‌سازد، همچنین به مفهوم رابطه اجتماعی، جامعه تجاری، مبادلات و بازارهای مالی توجه ویژه می‌کند و اذهان را به نوع خاصی از دولت مدرن، نهاد حقوقی ویژه‌ای به نام بنگاه، معطوف می‌دارد و نشان می‌دهد نگرش افراطی با ری، چگونه از کانال مالی‌سازی (بدون مابازاء در بخش واقعی اقتصاد) و حرص محوری و پیوند تاریخی با دولت و حکومت، به صورت متناوب منشأ بحران در نظام اقتصادی می‌شود.

در این مجال لازم می‌دانیم از معارف پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) بابت انتشار این اثر سپاس بگذاریم و از استاد فرزانه و سرشناس فای‌اکتر سعید درخشان بابت نگارش مقدمه‌ای مفصل و ارزشمند که نگین این کتاب است، تشکر کنیم. امید داریم این کتاب کمکی باشد به کسانی که (به فرمایش حضرت امیر (علیه‌السلام)) می‌خواهند عالم به زنده شوند، همان‌ها که امر بر آنها مشتبّه نمی‌شود، در دام نمی‌افتند و راه گم نمی‌کنند.

سید حسن خاندوزی

عالی‌نهاد شریفی

فروردین ۱۳۹۰